

DECIZIE

03 decembrie 2008

mun. Chișinău

Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Novac
Galina Stratulat, Mihail Macar
Iulia Cimpoi, Tamara Chișcă - Doneva

examinând în ședință publică recursul declarat de către publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Vieru Grigore împotriva publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris cu privire la apărarea onoarei și demnității,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, prin care a fost respinse apelurile declarate de către Vieru Grigore, publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 decembrie 2006, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a ț ă

La data de 11 mai 2006, Vieru Grigore a depus cerere de chemare în judecată împotriva publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris cu privire la apărarea onoarei și demnității.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în numărul 12 (540), ediția de vineri al săptămânalului GPF „Flux Continuu” din 11 martie 2006 (pag. 6) la rubrica „Ochiul al treilea” a fost publicat un interviu realizat de către ziaristul Petru Poiată cu Președintele Asociației transnistrene „Pro Europa” Boris Asarov intitulat „Ceasul demitizărilor a bătut demult”. Articolul conține un șir de afirmații în adresa sa, care nu corespund adevărului, fiind considerate drept ponegritoare, care-i lezează onoare și demnitatea de cetățean. Astfel, ziaristul Petru Poiată, preia din bisăptămânalul „Moldavskie vedomosti” o fraza ce nu corespunde realității și constituie o injurie gravă în adresa sa, și anume: „Nu ne vom mira dacă Asarov și alții vor comunica despre întâlnirea secretă de la Iași, dintre Pasat și Vieru, pe de o parte, și Ilașcu, pe de alta, în cadrul căreia „rezidentul FSB” și poetul au încercat să-l convingă pe senatorul român să-l omoare pe Roșca și să-l înlăture de la putere pe Voronin”. La fel, sunt insultătoare și nu corespund realității și afirmațiile lui Asarov Boris și anume: „Cât privește persoana domnului Grigore Vieru - da, el a fost acel reprezentant al intelectualității basarabene care, împreună cu Chelaru și Pasat, a luat parte la întâlnirea de la Iași, întrevvedere la care s-a încercat a-l convinge pe Ilașcu să vină la Chișinău în scopul deja cunoscut publicului cititor.” „Nu exclud faptul că oamenii lui Pasat au recurs în mod special la acest procedeu (când e vorba de ce nu am fost nominalizați în interviurile anterioare, n.a), în speranța că, astfel vor reuși s-o ia înaintea anchetei și, respectiv, să-l scoată de sub lovitură pe poet. Dacă aveam intenția asta, dădeam de la bun

început publicității faptul participării lui la acea întâlnire”. „Aname din aceste considerente nu l-am „developat” pe bătrân. Ce-i drept, și răul pe care el l-a cauzat, trage greu de tot la cântar: n-a fost prima oară când Vieru s-a plimbat prin România în scopuri provocatoare. Astfel cu cinci ani în urmă, anume Vieru a fost acela care a adus în senatul României scrisoarea ticluită de colonelul SIS al Republicii Moldova Ion Mîțu, actualmente șef al serviciului companiei „Lukoil Moldova”, în care se conțineau mai multe minciuni și calomnii la adresa lui Iurie Roșca. Ce l-a împins din urmă de această dată?. Poate că sensibilitatea, sentimentalismul și credulitatea poetului s-au dovedit a fi anume acel punct vulnerabil asupra căruia au apăsât așii în astfel de chestiuni, dar faptul menționat este mai mult decât cert. În orice caz vreau să cred că, dacă încă nu și-a pierdut obrazul, întreținându-se cu agentura rușilor, poetul va confirma că scena de la Iași nu este o invenție de-a mea”. Astfel, a indicat reclamantul aceste afirmații conțin injurii grave în adresa sa din cauza cărora suferă. Citind publicația insultătoare i s-a curmat sănătatea, cauzându-i-se un atac de cord. Consecințele acestor injurii lasă și continuă să-i lase suferințe fizice colosale. Totodată relatează reclamantul, asemenea afirmații ponegritoare au scopul chibzuit, de către forțele reacționare din Republica Moldova, de a duce la defăimarea numelui său, care o viață întreagă a slujit cu pietate intereselor poporului; și și-a adus contribuția și aportul la educarea multor generații a dragostei față de neam, de limbă, de cultura poporului.

Cere, reclamantul Vieru Grigore dezmințirea informației publicate și repararea prejudiciului moral cauzat de către publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată în mărime de 3 000 000 lei, de către Poiată Petru în mărime de 250 000 lei și de către Asarov Boris 1 000 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 decembrie 2006, acțiunea a fost admisă parțial. Au fost obligați Asarov Boris și Poiată Petru , prin dezmințire, să-și ceară scuze de la Vieru Grigore pentru afirmațiile care nu corespund realității și care-i lezează onoarea și demnitatea. A fost obligată publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, să publice la aceiași rubrică, la aceiași pagină, dezmințire și să-și ceară scuze pentru prejudiciul cauzat lui Grigore Vieru.

A fost încasat în beneficiul lui Grigore Vieru - despăgubire morală de la publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată - 200 000 lei, de la Asarov Boris - 150000 lei și de la Poiată Petru - 100000 lei, și în mod solidar de la publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Asarov Boris și de la Poiată Petru cheltuielile de judecată în mărime de 1613lei și taxa de stat 90 lei.

Prin hotărârea suplimentară a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 09 noiembrie 2007, a fost indicată informația ce urmează a fi dezmințită și nu corespunde adevărului și anume: „Cât privește persoana domnului Grigore Vieru - da, el a fost acel reprezentant al intelectualității basarabene care, împreună cu Chelaru și Pasat, a luat parte la întâlnirea de la Iași, întrevedere la care s-a încercat a-l convinge pe Ilașcu sa vină la Chișinău în scopul deja cunoscut publicului larg... Nu exclud faptul că oamenii lui Pasat au recurs în mod special la acest procedeu, în speranța că astfel vor reuși să o ia înaintea anchetei și, respectiv, să-l scoată de sub lovitură pe poet. Dacă aveam intenția asta, dădeam de la bun început publicității faptul participării lui la acea întâlnire...Aname din aceste considerente nu l-am dezvoltat pe bătrân. Ce-i drept, și răul pe care el l-a cauzat trage greu de tot la cântar: n-a fost prima oară când Vieru s-a plimbat prin România în scopuri provocatoare. Astfel, cu cinci ani în urmă, anume Vieru a fost acela care a adus în senatul României scrisoarea ticluită de colonelul SIS al Republicii Moldova Ion Mîțu, actualmente șef al

serviciului companiei „Lukoil Moldova”, în care se conțineau mai multe minciuni și calomnii la adresa lui Iurie Roșca. Ce l-a împins din urmă de această dată? Nu știu. Poate că sensibilitatea, sentimentalismul și credulitatea poetului s-au dovedit a fi anume acel punct vulnerabil asupra cărui au apăsas așii în astfel de chestiuni, dar faptul menționat este mai mult decât cert. În orice caz, vreau să cred că, dacă încă nu și-a pierdut obrazul, întreținându-se cu agentura rușilor, poetul va confirma că scena de la Iași nu este o invenție de a mea”.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, apelurile declarate de către Vieru Grigore, Poiată Petru și publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată au fost respinse cu menținerea hotărârilor primei instanțe.

La 06 iunie 2008, publicația periodică „Flux Continuu” societatea cu răspundere limitată, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Conform art. 434 al. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data pronunțării deciziei, iar în cazul redactării acesteia – de la data înștiințării scrise a părților despre semnarea hotărârii redactate.

După cum rezultă din înscrisurile cauzei, recurentului publicația periodică „Flux Continuu”, i-a fost comunicată decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, la data de 20 mai 2008, fapt confirmat prin semnătura reprezentantului Cristea Inga din înscrisurile cauzei cu mențiunea precum că a primit copia deciziei.

Prin urmare, instanța de recurs reține că recursul din 06 iunie 2008, declarat de către publicația periodică „Flux Continuu” împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, a fost depus în termen, deoarece reieșind din prevederile legale enunțate, termenul de declarare a recursului începe să curgă de la data comunicării hotărârii sau deciziei motivate.

Recurentul publicația periodică „Flux Continuu” societatea cu răspundere limitată, în motivarea recursului a indicat că instanțele judecătorești în cadrul examinării cauzei nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă a litigiului și au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material, fapt ce adus la pronunțarea unei hotărâri ilegale și neîntemeiate. Astfel, dispunând admiterea parțială a acțiunii instanțele judecătorești nu au luat în considerație faptul că articolul în litigiu reprezintă un interviu care conține opiniile interviuevatului și nu o expunere a opiniei proprii a autorului sau a redacției ziarului care a acționat conform prevederilor Codului Deontologic. Redacția ziarului nu poartă răspundere pentru informația răspândită deoarece este parvenită dintr-o sursă străină de autor situație în care nu poate fi vorba de răspundere materială din partea ziarului. A mai indicat recurentul că instanțele judecătorești stabilind impactul informației calomnioase asupra sănătății reclamantului nu au stabilit legătura cauzală între publicarea articolului în litigiu la 31 martie 2006 și atacul de cord al lui Vieru Grigore din 19 aprilie 2006, adică la 20 de zile după publicare.

În ședința instanței de recurs, reprezentantul intimatului Vieru Grigore, Alexandru Carapunarli, a solicitat respingerea recursului cu menținerea hotărârilor judecătorești pe care le consideră legale și întemeiate.

Recurentul publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Asarov Boris și Poiată Petru, fiind înștiințați legal despre data ora și locul examinării recursului, în ședința instanței de recurs nu s-au prezentat, și motivele neprezentării nu le-au comunicat instanței.

Aplicând prevederile art. 444 al. (2), CPC, care stabilește că judecarea recursului se face cu citarea părților, însă, neprezentarea lor însă nu împiedică examinarea recursului, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție examinează recursul în lipsa recurentului.

Audiind reprezentantul intimatului, studiind materialele dosarului și argumentele cererii de recurs, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit, consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 32 din Constituția Republicii Moldova, oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Acest drept cuprinde libertatea de a primi sau de a comunica informații sau idei fără amestecul autorităților publice.

Conform art. 10 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societății de radiofuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

Conform art. 10 § 2 al Convenției Europene a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 decembrie 2006, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, au fost recunoscute ponegritoare ce nu corespund realității și lezează onoarea și demnitatea, informația și afirmațiile conținute în articolul intitulat „Ceasul demitizărilor a bătut demult” la rubrica „Ochiul al treilea” publicat de publicația periodică „Flux Continuu” în numărul 12 (540), ediția de vineri al săptămânalului GPF „Flux Continuu” din 11 martie 2006 (pag.6) și anume: „Cât privește persoana domnului Grigore Vieru - da, el a fost acel reprezentant al intelectualității basarabene care, împreună cu Chelaru și Pasat, a luat parte la întâlnirea de la Iași, întrevedere la care s-a încercat a-l convinge pe Ilașcu sa vină la Chișinău în scopul deja cunoscut publicului larg... Nu exclud faptul că oamenii lui Pasat au recurs în mod special la acest procedeu, în speranța că astfel vor reuși să o ia înaintea anchetei și, respectiv, să-l scoată de sub lovitură pe poet. Dacă aveam intenția asta, dădeam de la bun început publicității faptul participării lui la acea întâlnire...Anume din aceste considerente nu l-am dezvoltat pe bătrân. Ce-i drept, și răul pe care el l-a cauzat trage greu de tot la cântar: n-a fost prima oară când Vieru s-a plimbat prin România în scopuri provocatoare. Astfel, cu cinci ani în urmă, anume Vieru a fost acela care a adus în senatul României scrisoarea ticluită de colonelul SIS al Republicii Moldova Ion Mîțu, actualmente șef al

serviciului companiei „Lukoil Moldova”, în care se conțineau mai multe minciuni și calomnii la adresa lui Iurie Roșca. Ce l-a împins din urmă de această dată? Nu știu. Poate că sensibilitatea, sentimentalismul și credulitatea poetului s-au dovedit a fi anume acel punct vulnerabil asupra cărui au apăsas așii în astfel de chestiuni, dar faptul menționat este mai mult decât cert. În orice caz, vreau să cred că, dacă încă nu și-a pierdut obrazul, întreținându-se cu agentura rușilor, poetul va confirma că scena de la Iași nu este o invenție de a mea”.

În motivarea hotărârii sale prima instanță a indicat că informația răspândită în articolul menționat mai sus, nu a fost confirmată prin careva probe incontestabile, nu au fost prezentate dovezi, care direct sau indirect dovedesc faptele expuse în aceste articole.

Colegiul reține că în practica sa, CEDO a făcut distincții între declarații de fapt și judecăți de valoare. În timp ce existența faptelor poate fi dovedită, adevărul judecăților de valoare nu poate fi dovedit. Cerința de a dovedi adevărul judecăților de valoare este imposibil de atins și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului asigurat de articolul 10 al Convenției (cazul Jerusalem contra Austriei, nr.26958/95, paragraful 42, CEDO 2001-II). Chiar și atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei imixțiuni poate depinde de faptul dacă există o bază faptică suficientă pentru declarația respectivă.

Conform jurisprudenței CEDO - pedepsirea unui jurnalist pentru că sprijină răspândirea afirmațiilor făcute de o altă persoană într-un interviu ar stânjeni serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui acceptată decât dacă este justificată de motive serioase legate de acea situație particulară (Jersild c. Danemaricii, hotărârea din 23 septembrie 1994, Seria A nr.298, § 35).

În continuare, colegiul notează că declarațiile calificate de instanțele judecătorești ca fiind ponegritoare ce nu corespund realității nu sunt altceva decât judecăți de valoare. Cu toate acestea, instanțele judecătorești au ajuns la convingerea că acestea nu corespund realității odată ce recurenții nu au putut demonstra veridicitatea acestora.

În asemenea circumstanțe, Colegiul consideră că solicitându-le recurenților să demonstreze veridicitatea declarațiilor sale, în timp ce erau lipsiți de oportunitatea efectivă de a aduce probe în suportul declarațiilor sale și implicit să stabilească veridicitatea lor, instanțele judecătorești au încălcat dreptul acestora la libera exprimare, într-o manieră care nu a fost necesară într-o societate democratică (cazul Busuioc contra Moldovei, precitat, § 88).

Este de asemenea, de menționat că limbajul utilizat în relatarea acesteia a fost destul de moderat. Prin urmare, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că nu a fost necesară într-o societate democratică interferența în libertatea de exprimare a recurentului în privința acestei declarații.

Dreptul la libertatea de exprimare este aplicabil nu numai în cazul unei “informații” sau “idei” care sunt primite în mod favorabil sau privite ca inofensive sau ca o chestiune de indiferență dar și cele care offensează, șochează sau deranjează statul sau orice parte a comunității. Adicional, libertatea jurnalistică mai acoperă și posibilele recurgeri la exagerări sau chiar provocări (cazul the De Haes and Gijssels c. Belgiei, hotărârea din 24 februarie 1997, Rapoartele hotărârilor și deciziilor 1997-I, p.236, paragraful 47).

Din cele enunțate mai sus, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că atât prima instanță cât și instanța de apel solicitându-i recurentului să dovedească veridicitatea declarațiilor sale, în timp ce acesta este lipsit de oportunitatea efectivă de a aduce probe în suportul declarațiilor sale și, astfel,

implicit să stabilească veridicitatea lor sau să demonstreze că conținutul lor nu era întru totul lipsit de fundament, au admis o ingerință neproportională în dreptul la libertatea de exprimare (cazul Flux (nr.2) contra Moldovei, paragraful 44, hotărârea din 3 iulie 2007, cererea nr.31001/03; Busuioc contra Moldovei, paragraful 88, hotărârea din 21 decembrie 2004 nr.61513/00).

Prin urmare, pentru evitarea unei ingerințe în dreptul publicației și a jurnalistului la libertatea de exprimare care nu este „necesară într-o societate democratică”, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge acțiunea lui Vieru Grigore împotriva Publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Asarov Boris și Poiată Petru cu privire la apărarea onoarei și demnității și repararea prejudiciului moral.

Argumentele instanțelor judecătorești cu referire la prevederile art. 16 al Codului civil nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece înscrisurile cauzei atestă cu certitudine faptul că articolul publicat în numărul 12 (540), ediția de vineri al săptămânalului GPF „Flux Continuu” din 11 martie 2006 constituie un interviu realizat de către ziaristul Petru Poiată cu Președintele Asociației transnistrene „Pro Europa” Boris Asarov, ce a fost făcut de un jurnalist în ziar cu privire la o chestiune de interes public, ceea ce a corespuns unei necesități sociale imperioase, necesară într-o societate democratică, iar în asemenea situație prevederile art. 15 CC, nu-și găsesc aplicabilitatea, cu atât mai mult că reclamantul – intimat Vieru Grigore este o persoană cu activitate publică, și trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță.

Totodată, reieșind din faptul că din esența și conținutul cererii de recurs rezultă că recurentul contestă și hotărârea suplimentară a primei instanțe care este o parte componentă a hotărârii inițiale din 19 decembrie 2006 Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa și hotărârea suplimentară ca fiind ilegală și neîntemeiată.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul, că hotărârea primei instanțe, și decizia instanței de apel sunt ilegale și neîntemeiate care admit o ingerință neproportională în dreptul la libertatea de exprimare, iar argumentele invocate de către recurent sunt întemeiate, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre prin care acțiunea lui Vieru Grigore împotriva publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris cu privire la apărarea onoarei și demnității de respins ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 419, art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de către publicația periodică „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2008, hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 19 decembrie 2006 și hotărârea suplimentară a Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 09 noiembrie 2007, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Vieru Grigore împotriva publicației periodice „Flux Continuu”

societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris cu privire la apărarea onoarei și demnității, și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se respinge acțiunea lui Vieru Grigore împotriva publicației periodice „Flux Continuu” societate cu răspundere limitată, Poiată Petru și Asarov Boris cu privire la apărarea onoarei și demnității ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Novac

Judecătorii

Galina Stratulat,

Mihail Macar

Iulia Cimpoi,

Tamara Chișcă - Doneva